

SÜT SİĞİRCİLİĞİ İŞLETMELERİNDE YEM RASYONLARININ DÜZENLENMESİ İLE İLGİLİ YAYIM STRATEJİSİ

Dr. Tayfun ÖZKAYA
E.Ü. Ziraat Fakültesi

GİRİŞ

Tarımsal yayım çalışmalarında başarı; yayım örgütü elindeki kaynaklar, yayımcının çabası, hizmet ettiği çiftçi toplumunun sosyo-ekonomik nitelikleri yanında, yayım örgütünün programının çiftçilerin ihtiyaçlarına uyumu ile ilgilidir (1).

Bu yazıda, yürütülen bir araştırmanın bir kısım sonuçlarına dayanarak İzmir, Manisa ve Aydın illerinde 98 süt sığıri işletmesinde yem rasyonlarının düzenlenmesi ile ilgili uygun bir yayım stratejisi için yaklaşımlarda bulunulmaya çalışılmıştır (2).

Çalışmada, önce her işletmede birer süt sığırının canlı ağırlık ve süt verimi temel alınarak yaşama payı ve verim payı için gerekli besin maddeler nişasta birimi (NB), sindirilebilir ham protein (SHP) ve kurumadde (KM) cinsinden bulunmuştur. Daha sonra ise tüketilen yemler temel alınarak NB, SHP ve KM miktarları hesaplanmıştır. Bu şekilde sığırların gereksindiği ve tükettiği besin maddeleri arasındaki eksiklik ve fazlalık durumları saptanmıştır. Denge durumuna göre % 10 eksik ve fazlalık sınırları içinde olanlar normal kabul edilmiştir.

DURUMUN ANALİZİ

Çizelge 1'in incelenmesinden görülmektedir ki, gereksinime göre normal besleme yapanlar her üç ölçüt (NB, SHP ve KM) bakımından da azınlıktadır. Enerji (NB ile) bakımından normal sınırlar içinde besleme yapanlar ova köylerinde % 30, dağ köylerinde % 29, protein (SHP) bakımından ova köylerinde % 17, dağ köylerinde % 5, kuru madde (KM) bakımından ova köylerinde % 20, dağ köylerinde % 5'dir.

Çizelge 1. İncelenen İşletmelerde Ele Alınan Birer Sağmal İneğin NB, SHP ve KM Bakımından Gereksinim İle Mevcut Durum Farkının Gereksinimdeki Payına Göre Dağılımı (İşletmelerin % si).

	—%20 den az	—%20 —%10 arası	—%10 0 arası	0 ile %10 arası	%10 ile %20 arası	%20 den çok
Nişaşa Birimiçe (NB) göre						
OVA Köyleri (n=57)	33	14	14	16	5	18
DAĞ Köyleri (n=41)	30	12	17	12	7	22
Sindirilebilir Hamproteine (SHP) göre						
OVA Köyleri (n=57)	55	5	5	12	7	16
DAĞ Köyleri (n=41)	58	5	5	—	—	32
Kuru Maddeye (KM) göre						
OVA Köyleri (n=57)	23	—	11	9	4	53
DAĞ Köyleri (n=41)	2	7	—	5	10	76

Gerek enerji gerekse protein tüketimi normalden aza doğru kaymıştır, ancak SHP bakımından eksiklik içinde olanlar daha fazla sayıdadır. İşletmelerin önemli bir çoğunluğunun kesif yemi kaba yemle ikame etmeye çalıştıkları çizelgeden izlenmektedir.

İncelenen işletmeler, yenilikleri benimseme oranı ve erkenliklerine göre de üç gruba ayrılmış ve yukarıdaki veriler ova ve dağ köylerinde ayrı ayrı incelenmiştir. Yapılan istatistiksel testler sonucu, yenilikçilikle yem tüketiminde rasyonel davranma arasında bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle, daha yenilikçi üreticiler daha rasyonel besleme yapmaktadırlar. Diğer yenilikler bakımından farklı olan üreticiler bu bakımdan farklı değildir. Birçok yeniliği uygulayan modern bir işletmesahibi de çevre ile ilişkisi az gerice bir üretici de aynı şekilde davranabilmektedir.

Bu sonuçlar çeşitli şekillerde yorumlanabilir. Bu arada yayımcıların bu konudaki çalışmalarının üreticilerde bir farklılaşma yaratmadığı, gösterilen çabaların başarısız olduğu ileri sürülebilir.

Bu durum rasyon düzenleme konusunda yayımcıların belli bir stratejiye sahip olmamaları ile de açıklanabilir. Araştırmada görüşülen birçok yayımcının hemen her üreticiye süt yemini salık verdiği saptanılmıştır. Bununla birlikte işletmelerinde arpa, yulaf, hurda incir vb. gibi kesif yemleri olan üreticilerin bunları satıp süt yemi alma ve yalnızca bunu kullanması ekonomik açıdan rasyonel görülmemektedir. Ancak bu üreticiler tek yönlü bir beslem yapmakta, rasyonları dengesiz olmaktadır. Yetiştiricilerin önemli bir kesiminin eğilimi, elde yem var iken dışarıdan yem (örneğin pamuk tohumu küspesi) almamak yönündedir. Üreticilerde para kazanmanın yolunun para harcamak değil, tutmak olduğu yönünde bir eğilim vardır. Bu eğilim başka ülkelerde de görülmüştür.

Sığır yetiştiricilerinin çoğunluğunun yemlerin içerikleri konusunda bilgileri bilimsellikten çok uzaktır. Örneğin, birçok üretici pamuk tohumu küspesini süttten pahalı olduğu gerekçesi ile kullanmamaktadır. Araştırmada, profesyonelce hazırlanmış bir rasyonu kullanan hiçbir üreticiye rastlanılmamıştır.

Belirtilmesi gereken diğer bir konu da, teknik olarak rasyonel kabul ettiğimiz birçok rasyonun ekonomik açıdan rasyonel olmadığıdır.

SONUÇ

Yayımcıların üreticide hayvan besleme bilinci yaratması, en anlaşılır bir şekilde çeşitli temel besin maddelerinin işlevlerini aktarmaları zorunludur. Rasyonele doğru yetiştiricileri itme, önce eksikliği en çok duyulan maddelerin kullanımını teşvik ederek yapılabilir.

Diğer yönden yayımcıların elinde bulunan hazır rasyon önerilerinin birçoğunun ekonomik açıdan rasyonel olmaya bileceği açıktır. En düşük maliyetli rasyonlar önerilmediği takdirde bunların üretici tarafından benimsenmeyeceği ve yayımcının da saygınlığını yitireceği açıktır.

Tarım ekonomisti, zooteknist, yayımcı ve çiftçilerin işbirliği sonucu bilgisayara dayalı, güncel ve çeşitli yöre koşullarına uygun formüller üretilerek iletilebilir. Bu gerçekleşmediği takdirde, her zaman ve her yörede önerilen bir iki formülün benimsenmeyeceği, hatta tepki göreceği söylenebilir.

KAYNAKLAR

1. DEUTSCHLAND, P. ve ORLANDO, F.B.,
1962, Communication and Adaption Patterns in an Indian
Village. San José, Costa Rica: Programa Interamericano
de Informacion Popular.
2. ÖZKAYA, T., 1988, Ege Bölgesinde Seçilmiş Bazı İllerde
Süt Sığırcılığına Yönelik Tarımsal Yayım Stratejisinin
Analizi, Ege Üniv. Ziraat Fak. Tarım Ekonomisi Böl.,
İzmir.
3. ÖZKAYA, T., 1988, Tarımsal Yayım ve Haberleşme,
Cumhuriyet Üniv. Tokat Ziraat Fak., ders notu, 35, Tokat.
4. ÖZKAYA, T., 1988 Tarımsal Yeniliklerin Yayılmasında
Alternatif Yaklaşımlar, İzmir.